

a régiebbek pedig már régebben kezemhez értek, azt mondtam hogy elrontottad; — mert az az egy kis hiba Lelkem az Akhác; meg nem érdemlette azt a javítást, én azt legelső olvasásomkor mindjárt észre vettem; de az a felesleges emphasis a melly ott van, elfelejtette velem; és fogadom hogy ezer közül egy olvasó sem vetette volna szemedre; nem hiszem pedig hogy valaha az új megjavított vers arra a méltóságra léphessen, a millyen volt az elsője. Én valóban azt véltem, hogy a hang mérték törvényeiben azokkal tartassz, a kik a hasonló végezeteket meg merik nyújtani, s miért is ne, kivált a szépségektől kényszerítettén; van helyel helyel a legnevezetesebb Deák, de kivált a Görög Poétákban példa, ha nem éppen erre, de hasonló esetre, hogy a rövid hangot meghosszabbították; szeretném valami jó Editióban meg nézni ha vallyon úgy vagyon e hogy Martial. L. II. Ep. 66, ezt írja, Ut digna speculo fiat imago tuo, digna színt olyan rövid szó tag; mint Lelkem, s mégis Martial megnyújtja; mondom hogy nem tökéletes a hasonlatosság, de csak ugyan ér valamit vádolásodra: én bizony jobban bánom, mint Apollo bánhatta, hogy fiának arany szakállát le nyírták, de most jut valami eszembe, engedd meg hogy ide írjam, noha már ez reád nem tartozik: a minap Szabó azt írta nekem, hogy nem jó fél pentameter ez Tromfra tromfot adott, mivel én a Tromfra hangot kőz mértékűnek állítottam lenni az utánna következő két mással hangzó miatt; magának irtam volna meg, de meg engedi barátságotok, hogy mivel itt elő jött Te kérdezd meg tőle, hogy Martialisnak szabad volt e hát úgy írni ut digna Speculo fiat imago tuo; de félek ám, mert az én nyomorúlt könyv tárom nem teszen egészen bátorrá; hát ha igazán így volt ez a vers írva, Ut digna haec Speculo —.

Szabónak egynehány darab versetskéimet küldöm, neked pedig fogadásom és kérésem szerint imé ide írom azt a levelet, mellyet Szerdahelyi Urnak irtam a Hunniás dolgában, kérlek egész bizodalommal; adjátok mindnyájan voksotokat, de úgy hogy engedjétek meg ezt az egy eltökélettségemet, hogy már az első darabot el-nem rontom; hanem csak úgy lessz már abból jó Epepeja, ha a második helyre üti; nem mondom hogy idővel a stiluson nem javítok az első könyvben is; a Rostalást pedig ha lehet sietessétek; mert nyakunkban van a tél nem akarnék a második Darabbal is két hónapi szoros időre szorúlni, a tél végével pedig engemet is a hangyák gazdálkodni hívnak; azután egész testet nehezen, hanem csak darab tagokat faraghatok.

Kovács József kéziratából (L. Figyelő I. 230. l.) közli:

ABAFI LAJOS.

Aranka György levele Édes Gergelyhez.

M. Vásárhely 19. Aug. 1798.

Tisztelendő Ur, Kedves Barátom!

Kolozsvárról lett meg érkezésemmel örömmel vettem az Urnak 28-dik irt becses Levelét. A Horác fordítását meg elégedéssel olvastam; igen szép

probának tartom. A classicus Iróknak fordításokbann talám Classicus nyelvel kellene a fordításbann is élni; és vallyon mellyik a Magyar Nyelvbe a' jó és szép? elébe v. eleibe. Tagait v. tagjait. Kűzdő v. küsdő. Hiszeny v. hiszem. Ügyész v. ügyész. Ügyes v. ügyes. csacsogó v. csácsogó. Nő v. nő. Kocsmáros v. korcsmáros. Dűzs v. dűs. Aranyt v. arannyat. Tészelt v. téssz. Babka¹⁾ v. bakotska. Terhelte v. terhelt. Szántónéső. Katorni²⁾ v. takarni. Becsülőd³⁾ v. becsüllőd. Pénzre tekintve becsülnek. Szomjus v. szomju. Leënd conjunct. pro Ind. lessz. Lyány v. leány, teszel mindent az ezüstöd után, nemis lőnt⁴⁾ érdemed v. volt. Sokakkal⁵⁾ mindenkor personára vitetik. Éhhel⁶⁾ v. éhel. Busa szolgáló, fejszével vágta keresztül, egymást vissza taszító két ellenséget jól együve tenni. Fősvénynek tiltlak. Senkise hagyja hejbe magát, eped ő. Fel mulni v. felyül mulni. Gazdagbb v. gazdagobb. Körböl. Csipás v. csipás. Dicséret ugyan az eredetit annyi versbenn ki tenni, a mennyibe iratott: de megkell mellette aztis tartani hogy a' nyelv és értelem tiszta legyen; kivált képpen pedig ha nem érzékenyebb, legalább olyan érzékeny legyen a' fordítás, mint az eredeti munka. Erre nézve kivált az ilyen Satyricumokat a' Francziák és Németek példái szerint travestiálni kell okvetetlenül. Különösen a' munka ha szép, tudós munkának ugyan megmarad: de közönséges izü soha se leszen. Már a' Levélre.

Az I-re. Azok az oknélkül való vonogatások a' hosszú magánn hangzok felett miattam ugyan meg maradhatnak, ha jól tétetnek: hanem Regulákat szeretném látni rá, a' Versszerzés Mesterségibenn.

A VIII. Regulára. Az ss. és s. soha se cseréltetik szabadon egymással annál a' ki a' nyelvet tudja; Se a' magánn se a' mással érthető szokbann p. o. Leves, színes, sos biztos, házas, fős, keres, kegyes, soha se iratnak két s-fel mert az Acusativussok nem leveset, színeset, sosot, birtosot s a t. így a' Verest bűdöst, szorost, sebest sat. esmét nem iratnak egy s-sel mert az acusativus Veresest, bűdössöt, szorossat, sebest.

Érzelem ab érzés, nem jó. Nem illik cassicus auctorhoz oknélkül szaporítani a' szot. Egy gyermek v. szolgáló is rossznak tartja.

Mérész nálunk Mérek a' hordoból bort; merek a' kutból vizet; mérek megvívni.

Állasz ezért állasz. Regulát kérek. Nálunk ez a' régula: Hogyha a' Gyökér Ige, egy Mással hangzonn végződik tehát a' Második személyben egy sz-szet veszen maga után p. o. ir-irsz, kér-kérsz, szeret-szeretsz: ha pedig két mássalhangzonn végződik; akkor a' végbetű után egy magánn hangzó, s' e' mellé két sz. tétetik, p. o. kell-kelleszsz, mond-mondaszsz, áll-állaszsz, int-inteszsz, varr-varaszsz 's a' t. így a' Praeteritum perfectumbann is. Ha az Gyökér végbetű

¹⁾ Batka ²⁾ Nem katorni, hanem kotorni, innét kotorászni: benne vájni, vájkálni stb. ³⁾ Becsüllni v. becsülleni nálunk 2 ll-el nem ⁴⁾ Lőn nem pro: volt, hanem lévő. ⁵⁾ Sok Adject. E. ut sumis. ⁶⁾ Éhhel g. Thema éh. éh-vel. Édes G. jegyzeti.

maga után vocalist veszen, mindenkor két t. tétetik hátul p. o. hall-hallott, áll-állott, mond-mondott, szeret-szeretett; különben csak egy t-t. p. o. vár-várt, kér-kért, ir-irt 's a' t. Ez csathatatlan Régula, és olyan közönséges hogy hanemha talám némely vissza élés vagyon a' köz nép közt ellene; de talám exceptioja sincsen.

Láttya kedves T. Ur, hogy meg olvastam drága Levelét és becses munkáit, a' Jegyzéseket csak azért tettem rája, hogy tessen meg, melly figyelmes-séggel olvastam. Mert különbenn én nemcsak vetélkedni nem kívánok nálam tudosabb Hazafiaival, hanem tanulóis tőlök. Nevezetesen a' T. Ur írásait haszonnal olvasgatom, és köszönöm barátságos bizodalmit.

Csak azon kérem k. Tiszt. Ur és Hazánk 's nyelvünk szeretetére kérem; miődn az Egek oly szép Elmével és tehetségekkel megáldották; ne fusson azoknak a' szegény ügye fogyott Elméknek nyomán; a kik vagy az Elme szűkébe lévén, vagy a' szép és bőv nyelvel nem bírván eléggé az ujj idéetlen szoknak csinálásán, az alacsonoknak fel szedésén, 's a' gondolat nélkül való ki fejezéseknek meg szentelésén fáradnak; 's magok gyenge munkájoknak evel akarnaak nevet szerezni. Mert e' szegénység; de szép Elmétől vétek is.

A' Versegi XVIII-dik Éneke talám hibás. A' Nyöstény sorokban nintsen Vers szám: Vérrel szerzik azt a' Nemzetek -- ebbe 's az utánna valóba tellyes-séggel nints szám. Sőt alábbis ezekbenn: Fel nem váltanám -- a' te szivedet. De talám Lantos ének leszen; és Lantra jo lehet; de Versnek éppen nem jo a számok, a nyelv fenn akad rajtok. Ajánlom magamat drága Barátságába és különös szives indulattal vagyok A' kedves Tisztelendő Urnak

alázatos szolgája

Aranka György.

A' szegény Versegi, nekem míg más dolgokba nem keveredett jo Barátom volt, személyesen is csémértem; és ha épségibe 's életbenn meg maradott volna, a' mint nekem fogadta volt, sokat meg jobbitott volna a' maga Magyarságábann, sőt verseibenn is. (Aranka utó irata).

Hogy új szókat szedek fel v. csinállok, okozza hogy elúntam, a sok csómór szókat. Én magyarán kimondva új szókat nem csinállok, hanem talám még el nem közönségesedett magyar szókkal élek. (Édes G. jegyzete).

Édes Albert birtokában levő eredetiből közli:

ABAFI LAJOS.

Kenderesi Mihály levele Kazinczy Ferenchez.

Önfénnyel díszes Hazafi Kazinczy Ferencz jó Baráttjának
tisztá szeretét Kenderesi.

Kedves Barátom! Minapi igen kedves Leveledre válaszzsal ados létetre, vevém a mostanit nagy örömmel. Tapsolok, és ha meg engeded köszönöm is hogy kedves